

Companya

REVISTA DE LA DONA

30
cèntims

Any 1 N.º 2
1 de abril del 1937

MADRID!

cor d'Espanya,
heroic defensor
de la República

Foto-Montajes
M. FRIEDFELD

Companya

DIRECCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
PI I MARGALL, 64, principal, dreta
Telèfon 74309 : BARCELONA

COL·LABORADORES
Maria BALDÓ DE TORRES
Maria Dolors BARGALLÓ
Aurora BERTRANA
Carme CONDE
Concepció CATASÚS
Condelària ESCOLA
Matilde HUICI
Anna MURIA
Carme MONTORIOL
Margarida NELKEN
«PASIONARIA»
Francesca PRAT
Maria PI DE FOLCH
Mercè RODOREDA
Isolina VILADOT
C Maria Teresa VERNET

REDACTORES
Maria Lluïsa BARGÉS
Lena IMBERT
Montserrat MARTINEZ
Eloina R. MALASECHEVARRÍA

Unitat femenina

TOT el món parla d'unitat: els sindicats, els partits polítics, les organitzacions juvenícoles; tothom parla d'unitat, senzillament perquè les àmplies masses antifeixistes respiren aquest desig.

Unitat, unitat!!!

Unitat d'acció, unitat orgànica, comandament únic, un sol govern: *Unitat antifeixista*.

I les dones volen: *Aliança Nacional de Dones Antifeixistes*. Aquesta ha estat la consigna sortida d'un Congrés femení celebrat recentment a Barcelona.

COMPANYA recull aquesta aspiració, convençuda de la urgent necessitat de portar-la a cap, i s'ofereix incondicionalment a totes les amigues de la unitat de les dones.

La guerra ho exigeix, les dones ho desitgen.

Posem-nos a treballar.

Parlant amb el Conseller i amb el Director de Treball

QUÈ CAL FER PER A SUBSTITUIR ELS HOMES EN EL TREBALL?

DES de molt temps es ve parlant de la imperiosa necessitat de què les dones ocupin els llocs de treball per tal que els homes puguin agafar un fusell i marxar al front.

La mobilització decretada d'acord amb les exigències del moment i d'acord també amb les peticions fetes per les grans masses de companys i companyes que en la setmana pro Exèrcit Popular es manifestaren a la Generalitat per a demanar del Govern la incorporació a files, ve a remarcar aquella necessitat, i ens ha portat a tractar de saber en els llocs oficials com pot ésser un fet el que les dones ocupin els llocs de treball que deixen vacants els homes.

Ens hem dirigit al camarada Valdés, Conseller de Treball, per a parlar de l'assumpte, i li hem preguntat:

—Què pensa fer la Conselleria de Treball per a què continuïn funcionant les fàbriques després de la mobilització dels homes?

—Oh, molt senzill; per això hi sou vosaltres, les dones antifeixistes. Mira, el company Aragó, Director de Treball, està acabant un pla per a què en pocs dies vosaltres us incorporeu a les fàbriques, tallers...

Ens traslladem al departament del company Aragó, i aquest ens diu:

—He estat estudiant el procediment per a evitar la paralització de la producció.

—Aprofitareu la mà d'obra femenina?

—Ara serà gairebé l'única, però es insuficient.

—Ja aprendrem —dic jo—; hi ha milers i milers de dones disposades a treballar per a la guerra.

—Tot està previst —diu amb aire satisfet—. Tenim el projecte d'obrir escoles d'educació professional per a la dona, on podrà aprendre tota mena d'oficis. Veuràs: ací a la Conselleria farem un cens on inscriurem totes les que vulguin treballar. Potser els sindicats faran també inscripcions col·lectives d'obreres que treballen en indústries que avui tenen poca vida: tèxtil, capells, etcètera.

—On aprendrem a treballar? —dic, entusiasmada per la idea.

—Aprofitarem tots els tallers i fàbriques que existeixen per a fer cursos pràctics. A les sis acaben la feina en la majoria dels treballs, i ja he rebut l'ofertament d'alguns comitès i consells d'empresa per a ensenyar a treballar a les dones gratuïtament, de sis a vuit de la vetlla.

—I l'ensenyança teòrica? —diem.

—Dins de les fàbriques instal·larem petites aules per a les classes. Tots el tècnics voluntaris seran utilitzats. Hi haurà dos

MANUEL ARAGÓ

MIQUEL VALDÉS

cursos: l'elemental i el superior. Demanarem també ajuda a l'Institut Psicotècnic per a l'orientació professional. L'Institut Psicotècnic ens dirà per a quin ofici es apta cada dona, a quina secció donarà més rendiment, la seva vocació, aptituds, etcètera. En aquests moments en que no podem perdre cap energia cal que cadascú estigui al lloc on pugui donar més rendiment. Als sindicats i ací farem les inscripcions, però totes les dones passaran per l'Institut Psicotècnic, que serà el qui farà la classificació i dirà el lloc de cada una.

I prossegeix:

—Al mateix temps que la inscripció d'alumnes farem unes llistes de professors voluntaris.

Una companya que escriu a màquina allí prop intervé:

—No cal oblidar que l'Escola de Treball té capacitat per a dos mil alumnes i cent cinquanta professors. No sé perquè ara està tancada. Sé que unes companyes fan gestions per a què torni a obrir-se. Si ho aconseguissin podria utilitzar-se per a l'educació i readaptació al treball de la dona. La idea ja s'havia corregut també a Aragó, que per la seva part farà també gestions.

Ens acomiadem, però el company Aragó ens diu:

—No t'oblidis de fer constar que aplicarem el principi del treball voluntari, és a dir que demanarem la col·laboració generosa de tots aquells que puguin ajudar-nos en aquesta tasca.

Ens en anem molt contents i confiant que els homes de la Conselleria de Treball solucionaran fins on els sigui possible el problema de la substitució. I satisfetes de què a les dones ens ofereixen la possibilitat de demostrar la nostra capacitat i abnegació per la lluita antifeixista.

En el pròxim número publicarem l'opinió sobre aquest mateix tema dels dirigents sindicals de la C. N. T. y de la U. G. T.

Els Herois de la Pàtria

ANTONIA PORTERO ha mort gloriosament lluitant en defensa del solar ibèric. Era molt jove, només que dissiet anys, però la convicció dels seus ideals, el seu entusiasme, el seu valor i la seva preparació li havien conquistat no res menys que el càrrec de comissària política del primer batalló, segona companyia, de l'onzava divisió. El front de Guadalajara ha vist caure aquesta militant de les J. S. U. d'Espanya.

Els seus companys, als quals havia portat a la victòria tantes vegades, sofreixen el dolor de la seva mort.

Les dones catalanes saludem amb veneració l'exemple abnegat d'aquesta companya, símbol de les heroïques dones de Madrid.

(Foto Piquet.)

LINA ÓDENA

LINA Ódena ha mort lluitant, com havia viscut. Militant destacada de les Joventuts Comunistes de Catalunya, que ella havia organitzat.

Lina Ódena havia merescut per la seva actuació abnegada tota la confiança del seu partit. Ella comprenia les aspiracions de la joventut treballadora perquè ella mateixa hi pertanyia. Filla d'obriers i obrera sastressa ella mateixa, coneixia totes les dificultats i incerteses amb què topaven abans del 19 de juliol els joves treballadors d'Ibèria.

Ja el 6 d'octubre s'havia llançat coratjosament al carrer empuyant el fusell.

A la Rabassada, a Sant Cugat del Vallès, decidida, va resistir fins a l'últim. Emprisonada i maltractada per la reacció, el seu ànim no va decaure mai, i, una vegada lliure, la vàrem veure retornar al seu lloc de dirigent del moviment de les Joventuts.

Ella va treballar per la unitat de les Joventuts, i quan les Joventuts Comunistes i Socialistes van unificar-se, Lina Ódena fou designada per a ocupar un lloc en el Comitè Executiu de les Joventuts.

El 19 de juliol la va sorprendre a Almeria; immediatament va llançar-se a la lluita. Els companys del seu partit tenien tanta confiança en el seu coratge i clara visió, que li confiaren el comandament d'un batalló.

Malauradament, una abjecta traïció va portar-la una nit al camp enemic, i a Guadix, Lina Ódena va morir.

Però en el cor de tots els proletaris del món Lina Ódena, que encarna la joventut i el coratge, viu i viurà.

Les mares ensenyaran a llurs fills a estimar i imitar Lina Ódena.

Catalunya revolucionària no l'oblidarà.

Les dones antifeixistes d'Ibèria, que ella va ajudar a organitzar, tampoc no l'oblidaran.

Les generacions futures deuen a la sang generosa de Lina i de tots els que com ella saberen viure i morir llurs llibertat i felicitat.

MERCADER

A Lina Ódena, muerta entre Guadix y Granada

Por las puertas de Granada
corre un arroyo de sangre,
en cuyas márgenes bebe
ocres y sienas la tarde.
El livor de la tragedia
se enciende con el cadáver
de sombra, de helada sombra,
que gime en los olivares.
Ya acechan los enemigos,
ocultos en los ramajes.
Ya sube el llanto a los ojos.
Ya se encienden los trigales.
Ya la muerte arrebatada
—por los pozos de la sangre—
ruge y salta enfurecida,
brinca y se clava en las carnes.
Lina Ódena, fresca rosa,
flor de humedecido talle,
se interna en campo enemigo
sin miedo de que la maten.
Obscuros buhos de sombra
se ciernen sobre el paisaje.
¡Ay, qué peligro la acecha,
oculto en los olivares!
¡Ay, qué muerte negra lleva

prendida en su verde talle!
Lina Ódena está cercada,
cercada por los pinares.
Veinte moros la persiguen,
armados de veinte alfanjes.
Llevan la muerte en los ojos.
Llevan la peste en la sangre.
Pretenden viva cogerla,
para placeres salvajes...
—¡Huye, Lina; huye, huye...;
corre, que aún puedes salvarte;
si el enemigo te cerca,
a ti te sobra el coraje!—
Lina Ódena, fresca rosa,
flor de humedecido talle,
sin hacer caso del viento,
dispara y heridas abre.
Broncos clamores se escuchan
por las cumbres y los valles.
Como toros mal heridos,
los moros rebeldes caen.
Ya son siete. Ya son ocho.
Son doce moles de carne
que se clavan en la tierra
para nunca levantarse,

—¡Huye, Lina; corre, corre;
las sombras pueden salvarte!—
le repite y le repite,
entre gemidos, el aire.
Pero Lina no se mueve,
clavada sobre la tarde.
Llenos de lumbre los ojos,
exclama, deshecha en sangre:
—Viva no podréis cogerme,
que soy moza de coraje.
¡Prefiero morir con honra,
antes que vivir cobardel!—
Un frío disparo suena
y su esbelto cuerpo cae.
¡Que no se muevan los pinos!
¡Que se paren ya los aires!
¡Que las rosas no amanezcan!
¡Que no den fruto los árboles!
¡Que se callen ya los pájaros!
¡Que no vuelen más las aves!
Lina Ódena, rosa fresca,
nadie ya podrá olvidarte.
¡Desde Guadix a Granada,
quebraste tu verde talle!

PLA YBELTRAN

Activitats de les dones en aquests últims quinze dies

Primera conferència nacional de les dones del Partit Socialista Unificat

A mesura que el poble va conquistant les seves llibertats, la intervenció de la dona en tots els aspectes de la vida comença a manifestar-se. Políticament i sindicalment l'actuació de la dona és un fet que hauria d'eixamplar-se cada dia més.

Una Conferència Nacional de Dones ha tingut efecte per primera vegada a Barcelona. En aquesta conferència l'únic tema que s'ha tractat ha estat «Els deures de totes les dones de cara a la guerra».

D'arreu de Catalunya han acudit les dones: treballadores manuals, intel·lectuals, camperoles, obreres de fàbriques, totes varen assistir-hi amb mostres de gran interès i cadascuna va donar orientacions i suggestions per a què el treball de la dona s'intensifiqués en tots els aspectes per tal d'arribar a reemplaçar els homes en els llocs de treball i així permetre l'ur mobil·lització sense que la producció se'n ressentís i sobretot per a arribar a intensificar la producció de material de guerra. En aquestes poques ratlles ens és impossible donar una ressenya exacta de tot el que en aquella conferència es va discutir.

Després de designada la presidència d'honor i efectiva de la conferència, la companya Gabina Viana va fer el discurs d'obertura.

Tres companys de la direcció del P. S. U., Ardiaca, Vidiella i Colomer, varen intervenir en el curs de la conferència, promettent l'ajut de llur partit.

Entre les intervencions més destacades, hem de citar:

La de la companya Elisa Uriz, que en nom del sindicat de la F. E. T. E., va tractar dels problemes d'educació. Va parlar també de Lina Odena, que ella havia conegut íntimament, i dels esforços personals fets per aquesta companya per tal d'arribar a tenir una instrucció; fou així com Lina Odena va poder ésser la militant i dirigent destacada que tots coneixiem.

Maria Ricart parlà dels problemes de les obreres a Barcelona; va insistir molt en la necessitat de crear més cursos d'infermeres i de recolzar el moviment «Ajut Infantil», que tants serveis està prestant i que ha recollit milers de nens refugiats. «Es necessari —va dir— que totes les

dones s'uneixin en un front ampli, que ens permeti arribar en breu temps a aconseguir resultats positius.»

Teresa Motilla, camperola, va exposar els problemes del camp i va dir-nos amb paraules senzilles les aspiracions de la pagesia catalana.

La companya Pilar Vitales, de la caserna Vorochilov, explicà l'abnegació de les seves companyes que en la caserna atenen les necessitats dels soldats del poble com a veritables germans de classe, i ens parlà d'una clínica que obriran per a ells així com també d'una guarderia per als fills dels que van al front.

Una pescadora de Sant Carles de la Ràpita, la companya Angelina Sans i Palarm, va intervenir en termes tan senzills com emotius. Elles, les dones dels pescadors, ja han après de pescar, ja surten a la mar; llurs companys podran anar-se'n tranquils al front, car les dones heroiques de la Ràpita aniran a la mar; als malalts no els faltarà peix; llurs filllets no es moriran de gana. Aquesta dona, que ens va fer venir les llàgrimes als ulls, amb un gest ple de generositat, va treure's les seves arracades, única joia que posseïa, i les va donar perquè el seu gest fos seguit per altres i que totes aquestes joies fossin convertides en allò que més es necessita per a guanyar la guerra: armes per a combatre l'invasor.

Tot seguit, les companyes Palmira Pijoan i Carme Brufau, de Lleida, varen lliurar dos magnífics anells, joies comprades amb els estalvis de llurs companys.

La companya Imbert, en una eloqüent intervenció, va parlar de les nostres companyes del front, de llurs sacrificis, de llur coratge.

La companya Pàmies ens va fer sentir la veu de les joventuts, que han estat les més sacrificades abans del 19 de juliol i que avui són les que més màrtirs i herois han donat. La lluita d'avui és, més que res, la lluita per un esdevenidor millor. Les joventuts de demà seran felices en la mesura que les d'avui sàpiguin sacrificar-se.

La delegada de Sùria, obrera del ram tèxtil, en representació de les dones dels minaires i de les treballadores de la indústria tèxtil de la seva enclavada, va parlar dels esforços que amb pocs mitjans havien realitzat. Esperen que els sindicats ajudin a convertir moltes fàbriques en indústries de guerra.

La companya Mercader ens parlà de la necessitat de crear una veritable moral de guerra a la reraguarda. «Es al carrer —va dir— on la dona antifeixista ha d'esmerçar una gran part de les seves activitats. El moment que passem és greu i els abusos s'han d'acabar; amb el nostre exemple i explicant els sacrificis que el nostre companys fan al front, guanyarem les dones i els farem comprendre que la nostra missió, ara, és d'austeritat, amb l'únic fi de guanyar la guerra.»

La companya Carme Garcia, comissària de sanitat de guerra al front de Torralba, encoratjà les dones perquè es capacitessin per a anar a prestar llurs serveis als ferits. Va fer lliurament de cin cèntes pessetes al Socors Roig Internacional, en nom de les dones dels pobles conquistats per nosaltres als feixistes d'Aragó.

Una nena del Poble Sec, en nom dels pioners, va saludar la conferència i recità uns versos a la memòria de Lina Odena.

La companya Marty va fer una crida a les dones perquè fossin més vigilants i que no es deixessin anar en parlar perquè a la reraguarda hi ha espies, que poden fer mal a la nostra causa.

La companya Pérez Enciso parlà de la necessitat de crear escoles ràpidament per a la readaptació de la dona al treball de l'home.

La delegada de Sant Feliu de Guíxols ens va dir que a la seva comarca les dones ja havien fet l'«Aliança Nacional de les Dones Antifeixistes», exemple que ens hem de donar pressa a seguir.

Es impossible fer la ressenya de totes les intervencions. La companya Julià parlà de la necessitat de l'aliança nacional de les dones antifeixistes, i, per últim, la companya Mercader va cloure la conferència fent-ne el resum.

Les conclusions de la conferència van ésser:

- 1.a Crear una «Aliança Nacional de Dones Antifeixistes».
- 2.a Estimular la mobil·lització femenina a la reraguarda.
- 3.a Establir una moral de guerra a la reraguarda.
- 4.a Capacitació de la dona mitjançant escoles d'aprenentatge per tal de suplir l'home en indústries i tallers.
- 5.a Ajut incondicional a l'heroic poble de Madrid.

Saludem l'aparició de «Mujeres Libres», periòdic de les dones de la F. A. I., a la direcció del qual no solament desitgem el millor èxit, sinó la més escrupulosa responsabilitat en el plantejament i solució dels problemes de la guerra i de la unitat antifeixista.

DEL FRONT

GUERRA! Vuit mesos de guerra! Quina brevetat en el dir! Que llargs, però, de desgranar amb llur rossec de dolors, sanglots, agonies!

Amb tot, aquesta gesta sublim que va escrivint el poble assedegat de llibertat en pàgines roges per la sang generosament vessada pels seus fills, presenta, en el transcurs dels dies, nous matisos, nous perfils: la «cuartelada» inicial, finançada per una plutocràcia egoista, incomprensiva, rodà per la pendent del desprestigi moral, engruixint-se com deforme bola de neu, amb tots els altres elements que representen l'aberració, el sentit negatiu, per a tota consciència lliure.

El nostre subsol riquíssim, la nostra situació estratègica privilegiada ha estat l'esquer utilitzat pel feixisme casolà, impotent i traïdor, per atraure's l'ajut dels botxins de nacions sense escrúpols, sense cor. I Hitler i Mussolini enviaren a riuades llurs homes equipats a la moderna, volent reviure a la nostra terra la vergonyosa facècia consumada amb Etiòpia. Mes, oh mera-

RETROBAMENT

DE LA

PRIMAVERA

La primavera dels plàtans porta milers d'arracades. Fulloles tremoladisses, transparència de maragda, i encara les boles velles, engelosides de l'aire, engelosides del sol i del suport de la branca.

Ai, primavera dels plàtans, que vens sense que et demanil. Aquest any sí que no creia que et tindria per companya. Sóc molt distinta d'abans i el meu ofici és un altre, que la guerra m'ha donat amb un sospir de metralla.

Però tu vens, primavera, perquè no pots oblidar-me. Era jo qui abans corria vers la teva mà manyaga. Quan tenia catorze anys et tenia per germana, i sempre t'he estat fidel, primavera de maragda. Per això tu te m'acostes, suau, aquesta vegada.

Ai, primavera dels plàtans; ai, presència assolellada, acompanya'm pels camins que la guerra m'assenyala!

Francesca PRAT

vella! Davant l'acreciment de l'enemic temut i temible, la sang dels nostres avis bat amb nova força en els cors sense preu dels bons espanyols, i la valentia, en un abrandament formidable, esdevé heroisme mai vist, i l'entusiasme xardorós que arborà aquelles jornades èpiques del juliol, cristal·litza en organització, disciplina, responsabilitat, i davant l'astorament del món sencer, aquells exèrcits modèlics, «made in germany», son anorreats, pulveritzats, omplerts de vergonya per unes tropes improvisades, suara eixides del taller, de la fàbrica, del conreu.

La premsa gràfica recull les fotografies d'aquests presoners estrangers enviats per força a lluitar al nostre camp. Heu vist mai res tan colpidor com aquests soldats que reflecteixen la sorpresa i el dolor per l'engany de què se'ls ha fet víctimes en trobar-se amb el tractament fraternal amb que els tracten els soldats de l'Exèrcit Popular Regular que els feren presoners?

Era ahir que la veu càlida i convincent de «La Pasionaria» i de Margarida Nelken sabia despertar el sentiment patriòtic dels presoners de Cerro Rojo; i per això és avui que el parlament amarat de veritat del general Miaja i de Jesús Hernández, Ministre d'Instrucció Pública, troba el ressò d'uns aplaudiments espontanis entre els italians capturats a Trijueque i a Brihuega. Els presoners, al nostre costat, esdevenen tot seguit camarades nostres. On és el secret d'aquest miracle? Podem respondre, senzillament, que és fill del sentiment de justícia, que glorifica la nostra causa i que brolla potent, encomanadís, del pit heroic dels nostres braus, posant tan alts els fets del nostre Exèrcit Popular que més que gestes humanes, reals, sembla reviu aquelles fabuloses empreses de llegenda.

Lluïsa BARGÉS

(Fotos Capello.) VOS
ESTATALES

Un raig de llum inexorable sobre el fosc Dret, arcaic i egoista

19 DE JULIOL

JA fa molt temps que he après de viure de cara al sol.

I fa molt temps —oh, sí, molt temps també— que s'ha deixat de banda, públicament i notòria, una col·lecció de teories respecte a la personalitat femenina, sintetitzades i apuntalades en les del vell Schopenhauer, agre i malcarat, que parlava malament de les dones perquè elles el trobaven insuportable.

Portem anys i anys de literatura i d'oratoria a favor nostre. Se'ns han donat tota mena d'explicacions i satisfaccions —oh, ha estat emocionant!—, s'ha escampat als quatre vents que la nostra naturalesa específica ens feia creditors a l'«honrosa igualtat», i s'ha afirmat rodonament que s'havia acabat el «més» i el «menys»...

Però a l'hora de les coses positives... res, germanes, res...

Com és possible? Si el dret de la dona a l'«honrosa igualtat» ningú no intenta discutir-lo ja! S'ha fet nervi i carn de la nostra vida moderna, veieu... Tothom hi està d'acord!

Sí... Tothom hi està d'acord menys el Codi civil. I, per tant, és com si no haguéssim avançat un pas.

És prodigiós. El nostre benaventurat Codi del 1889 continua fent la seva plàcida ruta a través de l'època sotragada, poblada de flames, de batecs i de crits, sense assabentar-se de res. D'ençà de la seva aparició sembla haver-se recobert d'una misteriosa pell de porc espí. El promulgaren amb el propòsit de què fos revisat cada deu anys... i no cal dir que ningú no s'atreu a posar-li la mà al damunt durant tota la seva vigència fins el 19 de juliol del 1936. S'havia arribat a creure invulnerable, com si cadascun dels seus títols hagués estat submergit en sang de dragó wagnerià.

I no cal dir tampoc que a ell no se li ha d'anar amb històries d'emancipació femenina. Tots els seus missògins articles —divertits a còpia d'ésser indignants—, que semblen redactats per un deixeble «enragé» de Schopenhauer, Nietzsche i Vargas Vila a la vegada, perduren quasi

dins del cor mateix del segle XX, com una casaca versallesca entremig d'una remessa de caçadores de gamusa.

I eren tan durs i encatronats, que la Constitució de la República del 31 els féu trontollar un xic, però no aconseguí enderrocar-los.

Tan sols caigueren, anihilats per una llei del nostre Parlament, a la lliberal Catalunya. Catalunya ha estat sempre inquieta, comprensiva i revolucionària: el seu dret de tots els temps es més ample i generós que els altres drets ibèrics. I aquesta llei, posada en vigència el dia 1 de gener del 1935, que concedia la igualtat plena i absoluta a la dona catalana casada, ho confirmava una vegada més. Ja no em mofo quan dic que fou emocionant. El raig de llum del «seny» havia fet ressaltar, inexorablement, la pols i les teranyines de la vella legislació.

Però a la resta d'Espanya el fòssil jurídic del 1889 continuava marxant en la penombra. Semblava molt lluny encara el dia en què havia d'arribar el raig de llum inexorable, sota el qual es veïés la magnitud de les tares del entronitzat Codi. Jo m'ofereixo, companyes profanes en Dret, a informar-vos en articles successius de tot el que hi havia en aquell arcaic cos jurídic en contra nostra. Us asseguro que mai no heu imaginat tant com hi havia! Quan us en donareu compte apreciareu més encara els avantatges que, en el camp de les lleis, ens ha portat a les dones el 19 de juliol, amb el seu raig de llum inexorable.

És una realitat que es toca i que es viu per les dones de tot Ibèria. En el simbolisme de la veritable Justícia, ultra una bona als ulls, una balança i una espasa, jo hi afegiria uns espolsadors, per desterrar els corcs i les aranyes del fosc arcaisme. I mai com ara no havien fet tanta feina... Fora, fora els vells criteris rovellats i ridículs! Claror també per a nosaltres, ja que fa tant de temps que vivim de cara al sol!

S'han acabat els escepticismes. És la primera vegada que sembla que Maria Lluïsa ALGARRA jutje de primera instància

US PARLA EL METGE

La pell exigeix certa cura higiènica amb la qual evitem la visita inoportuna de malalties.

Podem classificar les pells en tres grups:

Pells normals, dites així per estar cobertes de quantitat suficient de grassa.

Pells seques, les que per defecte del funcionament de les glàndules sebàcies estan mancades de la grassa normal.

Pells greixoses, que tenen un excés de grassa.

Les pells normals poden irritar-se quan l'aigua usada està carregada de calç. Remarquem que a l'acció nociva de la calç s'hi ajunta la dels sabons de mala qualitat, que tenen un excés d'alcalins i de perfums artificials.

Les persones que tenen la pell sensible, sobretot si pertanyen al sexe femení, poden neutralitzar la calç afegint al l'aigua del bany de 60 a

80 grams de carbonat de sosa o de bicarbonat sòdic. No es pot recomanar afegir-hi glicerina per no ésser el seu preu assequible per a aquest ús. Les glicerines sabonoses líquides són pràctiques per a ésser usades per les persones de pell sensible.

Les pells seques necessiten més cura a l'hivern perquè la sequedat augmenta a mesura que la temperatura és més baixa. Les persones de pell molt seca pateixen amb freqüència crisis de picor, que esdevé una veritable tortura. L'aigua amb excés de calç és encara més dolenta per a aquesta varietat de pells.

Després del bany es pot aconsellar una fricció de la fórmula següent a les parts on la pell és més seca:

Glicerina neutra de bona qualitat. 50 grams
Aigua de roses destil·lada. 25 grams
Aigua destil·lada. 75 grams

Podem substituir la glicerina pel glicerolat d'amido quan la pell està

molt vermella. Les regions seques descobertes, com la cara i les mans, i en les dones el coll i els avantbraços, és útil friccionar-les amb els dits impregnats de col·locem fresc.

Les pells greixoses toleren i suporten bé l'aigua i els sabons.

Si la pell és molt greixosa és d'aconsellar emprar aigua en la que prèviament s'hagin fet bullir de 5 a 15 grams de borat de sosa per litre. És convenient l'ús de sabons de sofre.

És indicada una loció diària amb alcohol canforat.

Les dones joves i amb aquesta mena de pell tenen a la cara, al nivell del front, galtes i nas, una brillantor causada per l'excés de grassa, que pot desaparèixer amb una loció diària de la següent fórmula:

Borat de sosa. 2 grams
Eter sulfúric. aa. 50 grams
Alcohol. aa. 50 grams
Aigua de roses destil·lada. aa. 50 grams
Aigua destil·lada. aa. 50 grams

Estudiants

Conte per
Aurora BERTRANA

FA prop de quinze anys que jo estudiava en un institut ginebrí. Però el record d'aquelles hores viu encara vibrant i saborós en un lloc preferent de la memòria. El fantasma dels meus companys d'estudis (un fantasma d'allò més gentil!) m'acompanya sovint. Adés és l'ombra de Berta, l'exquisita i bondadosa; adés la d'Angela, la del somriure picardiós i els ulls lluents. Un dia em persegueix la figura pueril i esprimatxada de Görlitz, el músic; un altre, la veu baixa i greu de Khanda, el caucasià.

Com són dolços els espectres del meus antics companys i com en hores de solitud i d'amarguesa «ells» han fet relluir el meu somriure!

N'hi havia de totes les nacionalitats: anglesos, americans, australians, indús, sud-africans, escandinaus, xinesos, russos, alemanys... Però hi havia pocs italians.

A l'Institut, mentre queixava la preta de xoco'a'a i el panet, entre una classe i l'altra, sentia al meu voltant una barreja estranya de l'enguatge.

Els caparrons dels joves estudiants d'ambdós sexes, que s'aplegaven al vestibul, tenien tots els matisos, des del ros de blat fins al negre de corb.

El meu cabell passava pel més fosc de l'Institut. Com que no hi havia cap més espanyola i el meu tipus acusava netament la meua procedència racial, tots es complaien en anomenar-me «l'espanyola».

Sovint, en organitzar alguna festa amb ballarugues, sollicitaven de mi no res menys que un «zapateado» o unes «seguidillas». Jo m'esgargamellava explicant que era catalana i per aquest motiu no coneixia aquelles danses.

—El nostre ball nacional és la sardana —els deia— i tota sola no puc ballar-ne.

Quins ulls més admirats feien en oir aquestes declaracions!

La major part dels estudiants no sabien res de Catalunya; alguns fins n'ignoraven l'existència. Recordo que una americana, més subtil que els altres, va pretendre que jo era «very fancy» en inventar un país, pel gust d'esbargar la companyia. Altres, molt pocs, coneixien vagament els nostres problemes nacionals, però solien burlar-se'n.

En tres anys que vaig romandre a l'Institut vaig explicar més de cent vegades episodis de la història de Catalunya. Blasmava com cal Felip V; me n'orgullia de l'Expansió Mediterrània; deplorava la unió amb la casa d'Austria i la decadència catalana; m'entendria en parlar de Pau Claris, de Roger de Llúria, de Rafael Casanova...

Al cap d'uns mesos de «propaganda», els estudiants i algun professor començaren a anomenar-me «la catalana». Quan jo feia malament un exercici, el director em solia dir, irònicament:

—Es clar, Catalunya tothora independent.—

Per a venjar-me de les burles d'alguns, adreçades al meu país, vaig cantar, xiular i tocar, al piano i al violoncel, «Els Segadors». La melodia va tenir èxit. Sovint l'haurieu sentida escampant-se pels passadissos i pel pati de l'Institut. La xiulaven o l'entonaven un escandinau, un rus, un italià, en una inconsciència absoluta de la solemnitat del cant.

Un dia vaig dir-los que allò era un himne de rebel·lia. Algú va insinuar que era trist. Llavors una francesa afegí amb malícia:

—El veritable himne del vostre país es la «marxa reial». «Elle est plus entraînant» — acabà.

Res de tot això no enterbolia les nostres juvenils relacions. Era plaent d'observar la diferència de caràcters, entre pobles i nacionalitats.

Els anglesos es distingien per llur orgull racial, per llur absoluta independència, per llur egoisme i desimboltura, que sorprenia i dominava tothom.

Els anglo-saxons formaven un grup apart i eren els més revolucionaris de l'Institut, malgrat ésser els més

conservadors. (Aquest fenomen contradictori sovint és més del que sembla. Estalvieu-me'n, però, la digressió psicològica.)

Una colla d'aquestes noies causava escàndol entre els seriosos ginebrins. Però fou un joïós i innocent escàndol, val a reconèixer-ho!

Anaven sempre amb el cap nu (fa dotze anys a Ginebra aquest fet insòlit resultava un veritable atemptat a les tradicions, al «bons costums», al més arrelat dels conceptes estètics), x'u'ant i fumant pel carrer. (Calví ens valguí!)

Recordo que solien assistir a tots els concerts, formades en grups de deu o dotze. Assaltaven el t'anvia, davant l'esverament profund del calmos i ensopit cobrador. Les estudiants s'escampaven pels llocs disponibles. La major part romania a la plataforma, on tranquil·lament cantaven a cor velles cançons angleses.

Els equànimes suïssos, que també anaven al concert, estaven esverats d'aquell escàndol. Temien que les esbojarrades noies següien fent xerinola durant l'audició. S'equivocaven de mig a mig. Ningú més a'ent ni més respectuós que elles, tant si es tractava de la mil·lèsima execució de la Cinquena Simfonia de Beethoven com de la primera d'una escruixidora i esgarriosa composició de Schoenberg. (Certs públics meridionals que jo conec haurien pogut prendre-les com exemple.)

A la sortida anaven devers llurs pensions, amb el cor amarat de melodies. No podien estar-se de prolongar el concert. Es reunien al volt d'un pal de reverber urbà i entonaven altra volta llurs cançons predilectes, so'a la batuta (llapis) de miss Smith o de miss Mackall.

Els diumenges anaven a's Alps, a esquiar, i les tardes dels dissabtes les passaven a casa de miss Johny, multimilionària americana que vivia amb un luxe asiàtic (no sé per què «asiàtic», però així es diu sempre per costum). Mentre aquesta miss no sabia com despendre els diners, un reduït nombre de llatins la passaven d'allò més negre. Ens consolàvem criticant. No deixàvem res a lloc: mestres, deixebles, mètodes, indígenes..., tot ho reiallávem curosament. Ningú no és preocupava de nosaltres. Erem mal ullats, inconsiderats, menyspreats.

Entretant, «les roces del nord» (escandinaus, suecs, alemanys), amb el cap a la feina i una constància i perseverància inestroncable, anaven ocupant els primers llocs. No abandonaven mai llur objectiu: obtenir un certificat, i res, llevat d'això, no els interessava. No semblaven joves, amb sentiments i amb il·lusions. Pareixien pertànyer a un món on l'amor, la joia, la fantasia i el romanticisme en són exclosos.

El nostre petit grup de llatins es lliurava entretant a la més apassionada de les vides. Judiqueu: passar gana (en passàvem tots), sofrir la vexació de sentir-nos incompresos (qui sap si també «incomprendus»), lluitar per la vida a'hora que per la inel·ligència, enamorar-nos (ni un sol estava lliure d'aquest xarampió juvençà)... Aquest conjunt d'esdeveniments esprimatxava els nostres cossos, ens enfonsava els ulls i ens feia l'esguard més brillador. Empal·lidia les nostres galtes i ens esmolava i aguditava l'esperit. Erem agressius i implacables. Una xacra per l'Institut.

Mentre e's a'tres triomfaven, nosaltres anàvem fracassant un a un. (Dels anglo-saxons hi havia qui triomfava i qui fracassava també.)

Però quelcom esclatava meravellosament: l'amistat, la companyonia. Fou en aquesta època inoblidable que jo vaig compartir la cambra amb Elsa, el menjar amb Berta, les confidències amb Zuzy, i els llibres, els abrigalls, les amargueses i les joies amb tot el meu grup.

Entre llavors i ara, quants éssers he conegut anant pel món, ençà i enllà dels oceans, però no cap ha deixat en mi una empremta tan fonda com els meus companys d'estudi. Ni cap època ha estat com aquella, dolorosa i romàntica, intensa i lliure, emocionant i inesborrable.

Aurora BERTRANA

GRAN CONCURS DE COMPANYA

A TOTES LES DONES

COMPANYA organitza un grandios Concurs per a premiar la millor novel·la curta d'actualitat escrita per una dona catalana. • Aquesta novel·la es publicarà en folletó en la nostra revista. • Escriviu, dones catalanes! • En el pròxim número donarem a conèixer les condicions.

ELS interessats en mantenir-nos en l'error, la gran burgesia, els grans terratinents, en una paraula, el feixisme, venia assenyalant-nos com enemic l'home, que ens presentaven com un obstacle insuperable interposat en el camí de la nostra emancipació. Volien desviar la nostra atenció del veritable antagonista; volien evitar que ens donéssim compte de quin era el veritable fons de l'assumpte.

Companyes: hem perdut molt de temps disparant els nostres trets contra un blanc fals; però per fi s'ha descobert que el factor essencial, el factor bàsic, ineludible i decisiu en tota emancipació, el que cal conquistar costi el que costi, és la independència econòmica. Sense independència econòmica no hi ha alliberament possible. I en efecte: de què li hauria servit a la dona treballadora l'estrepitos atorgament del vot ni la declaració dels seus drets civils i polítics si mentre l'Estat i el Parlament li obrien llurs portes, les del taller, les de la fàbrica i les de la universitat li romanien barrades?

Companyes: la lluita antifeixista obre un ample camí d'esperances a la dona que vulgui emancipar-se i vulgui conquistar aquell factor. El treball serà la nostra salvació.

Dones: treballeu!

Accelerem la producció, és per a nosaltres, és per als nostres fills, és per als nostres germans.

FÀBRIQUES

SABADELL. Un poble eminentment industrial. Visitem la fàbrica de les Filatures Garcia Ebach. Hi treballen unes setanta noies. La nostra entrada produeix un moviment de curiositat entre elles. Aviat han descobert l'objecte de la nostra visita. Els companys fotògrafs els han cridat l'atenció. Segueixen en el seu treball. I mentre l'objectiu del repòrter gràfic es dedica a recollir la figura de les noies en plena activitat, parlo amb l'encarregada de la secció.

Es diu Josepa Cortès. Es una dona de caràcter seriós i enter; s'endevina que sempre ha donat l'exemple en el treball, que ha sabut guanyar-se la confiança i l'estimació dels altres.

I ens diu:

—Nosaltres mai no havíem estat dirigides per dones, sinó per homes. Però el dia 19 de juliol vàrem poder demostrar la nostra capacitat de treball. Així hem pogut anar conquerint els llocs de direcció. Així, doncs, jo sóc la primera dona que treballa com encarregada ací. En el Consell d'Empresa hi ha, també, noies. Aquesta fàbrica pot produir treballant-hi només que dones soles. Els homes poden anar al front tranquils.

—Què me'n dius de la guerra?

—Mira, camarada: tenia el meu fill al Marroc. Des del començament de la guerra no he tingut notícies d'ell. Potser ha estat afusellat. Però no creguis que em limito a doldre'm de la desaparició. Sé que aquesta és la tragèdia de moltes dones catalanes i que hi ha qui encara travessa situacions pitjors. Sé també que, en lloc de plorar, hem d'ocupar un lloc en la lluita. Aquesta és l'única manera com venjarem els nostres morts. I si tingués més fills hàbils per a la guerra els enviaria al front; és més: si a casa no hi hagués menuts dels quals curar, jo mateixa també hi aniria.

Ha acabat la jornada de treball i totes les noies ens volten.

Aleshores intervé una minyoneta:

—Jo no tinc ningú al front. Però no hi fa res. La guerra també m'interessa a mi. Sé perfectament que el perdre-la vol dir el triomf del feixisme. És per això que no solament treballem a la fàbrica, sinó que quan pleguem d'ací anem a cosir per als soldats. Volem ajudar en tot el possible.

Les companyes fan signes afirmatius. La petita ha sabut interpretar bé el pensament de totes plegades.

—Com són les relacions entre les dones de les diverses organitzacions?

—Jo sóc de la C. N. T. —ens diu Rita Puch, una altra treballadora—, i encara que la majoria d'aquesta fàbrica pertany a l'U. G. T., ens portem bé. Treballem juntes i ens anima un mateix desig: guanyar la guerra. No et puc negar que, en realitat, algunes vegades dissentim. Però no passa d'aquí. No som capaces de donar a l'enemic la joia que representaria el saber-nos desunides.

I prossegueix:

—En aquests moments la meua felicitat hauria consistit en ésser aviadora. Jo fóra el terror de les «Ales Negres». I tots els que jo hauria fet caure...—

Les seves darreres paraules es perden en un sospir.

—Quan guanyem la guerra —continua—, les obreres podrem estudiar. Aleshores... Aleshores sí que seré una bona aviadora! —acaba, entusiasmada.

Aquests són els més vehements desigs de les obreres de la fàbrica. Totes elles un sol anheli: guanyar la guerra. I ajudar, prestar la seva col·laboració a la mesura de llurs possibilitats, que són moltes.

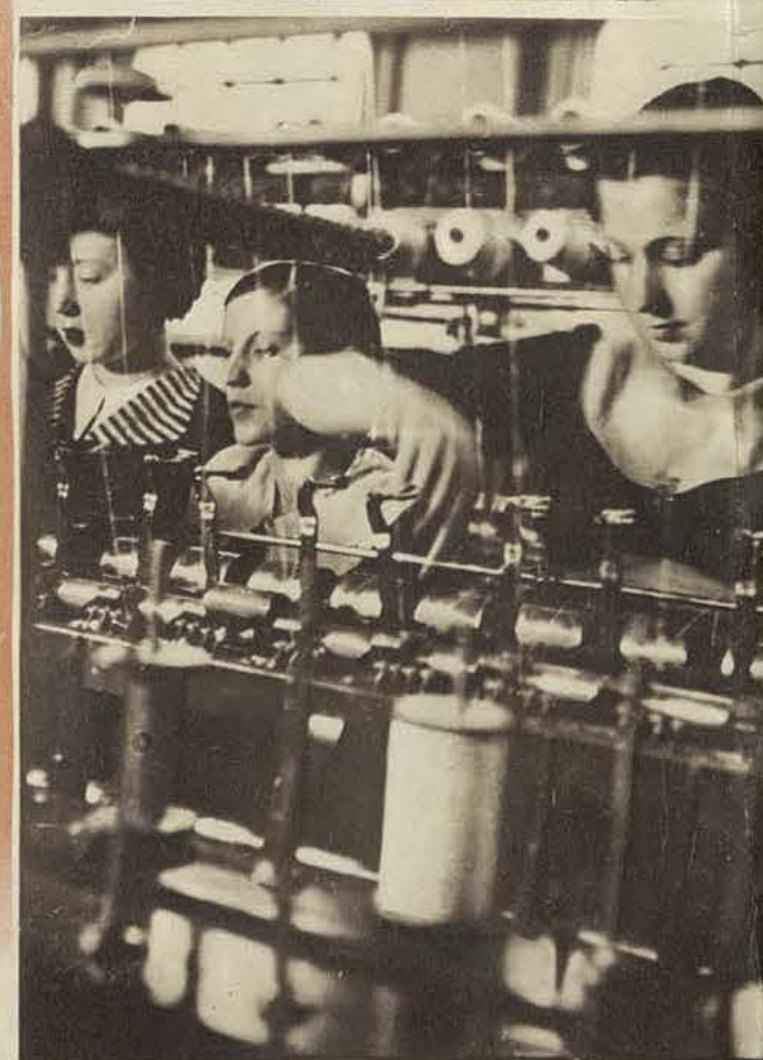
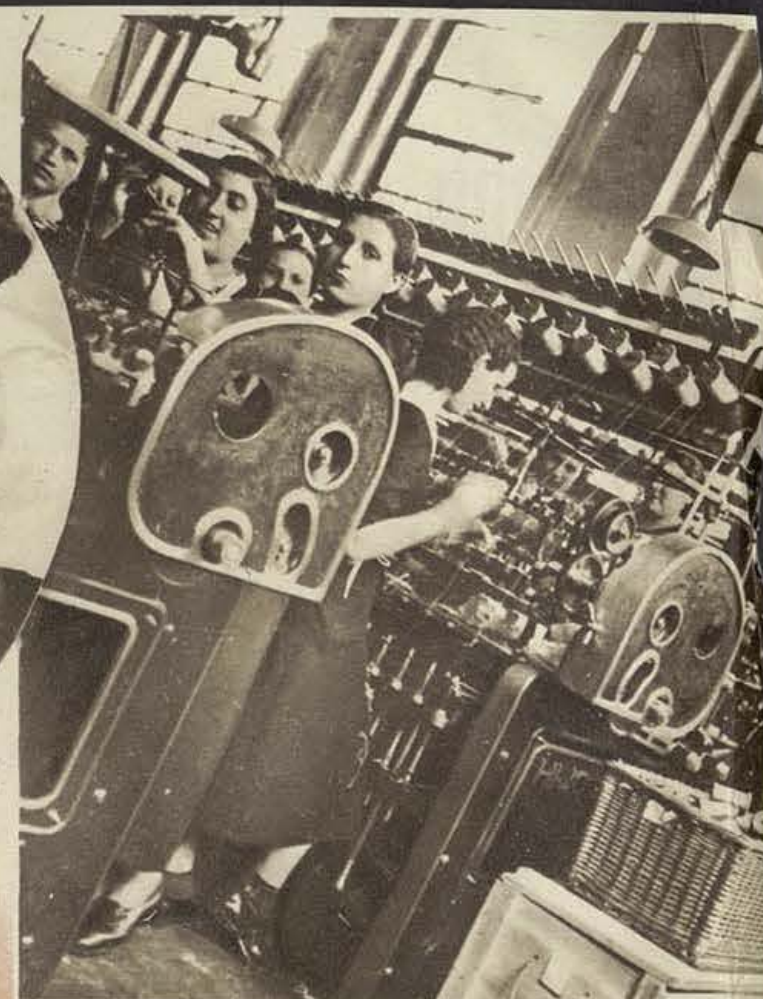
Salut, treballadores de la fàbrica! Salut, entusiastes soldats de la producció!

Lena IMBERT

Al costat de l'home, col·laboració i mai competència.

(Fotos Piquet).

EL CIRC

La pel·lícula és perfecta; molt reeixida de tècnica i d'interpretació, i molt interessant d'argument.

Es una pel·lícula de tesi, on es planteja el conflicte amb la societat nord-americana d'una dona blanca que ha tingut un fill negre. Els blancs la persegueixen. «Es una criminal; foragitem-la; no mereix estar en el món civilitzat!» L'expulsen del poble brutalment, convençuts de la superioritat de llur raça damunt de les de color.

Però... «De tots els confins del món ve l'home a la nostra pàtria en recerca de llibertat», canta un jove a Moscú. Mari arriba. Allí brota novament l'amor, també per damunt de les fronteres. Martino... Mes aquesta vegada sense complicacions ni prejudicis. A Martino no li importa res del passat de la seva promesa, i tampoc per a ell no és pecat l'haver estimat abans un home i que aquest fos negre. I respecte al color de l'infant, «El Circ» diu a Mari, esbalaïda: «Aquí estimem tots els nens, siguin blancs, rojos, negres o verds, i encara que tinguin ratlles grogues.» I besen i amoixen afectuosament el menut, que somriu content.

Magnífic contrast entre una i altra societat!

El feixisme predica la superioritat de la raça blanca damunt de les races de color, a les que anomena races inferiors, i amb el pretext de «civilitzar-les», encén la guerra imperialista per a robar colònies, matar, incendiar, etcètera.

Mari, a Nord-Amèrica, no pot viure amb el seu fill negre.

A la U. R. S. S. tots els homes, tots els pobles, totes les races, són lliures per un igual.

Mari es queda, feliç, a Moscú, i canta, plena de força, joventut i alegria, la cançó dels joves soviètics:

«Que ningú no es creu-hi en el nostre camí; que ningú no ens faci nosa. Sabem defensar les nostres conquestes, la nostra pàtria.»

Les cançons són magnífiques, i el públic surt del cinema entonant-les amb fruïció.

La Diada de la Joventut

celebrada darrerament

CADA dia les masses juvenívoles de tot Catalunya es senten més lligades a les necessitats de la guerra. En mils i mils de joves es veu el desig d'incorporar-se a l'Exèrcit Popular Regular. Però volen tenir una preparació militar perquè comprenen que és necessari conèixer la tècnica militar si volen lluitar amb èxit contra els exèrcits invasors alemanys i italians.

Cal crear una moral de guerra entre els joves que no tenen l'edat per a ingressar immediatament a l'exèrcit, compresa entre els disset i vint anys.

Amb aquesta finalitat el Comitè Pro-Exèrcit Popular Regular, amb la col·laboració de totes les organitzacions, va llançar la idea de celebrar un dia dedicat a la joventut catalana, la qual va ésser acollida amb entusiasme.

Aquell dia es va veure l'entusiasme i el dinamisme de les masses juvenívoles.

Al matí es va celebrar la inauguració del primer Camp d'Educació Pre-Militar a Pins del Vallès. Mils i mils de joves envaïren els trens especials a primeres hores del matí. A la inauguració va assistir-hi el nostre President, Lluís Companys, i En Comorera, els quals varen adreçar la paraula als joves que es trobaven congregats i varen ésser molt aplaudits.

A la tarda es va celebrar un festival esportivo-militar, amb llançament de bombes i altres proves, a l'Estadi, assistint-hi més de quaranta mil joves.

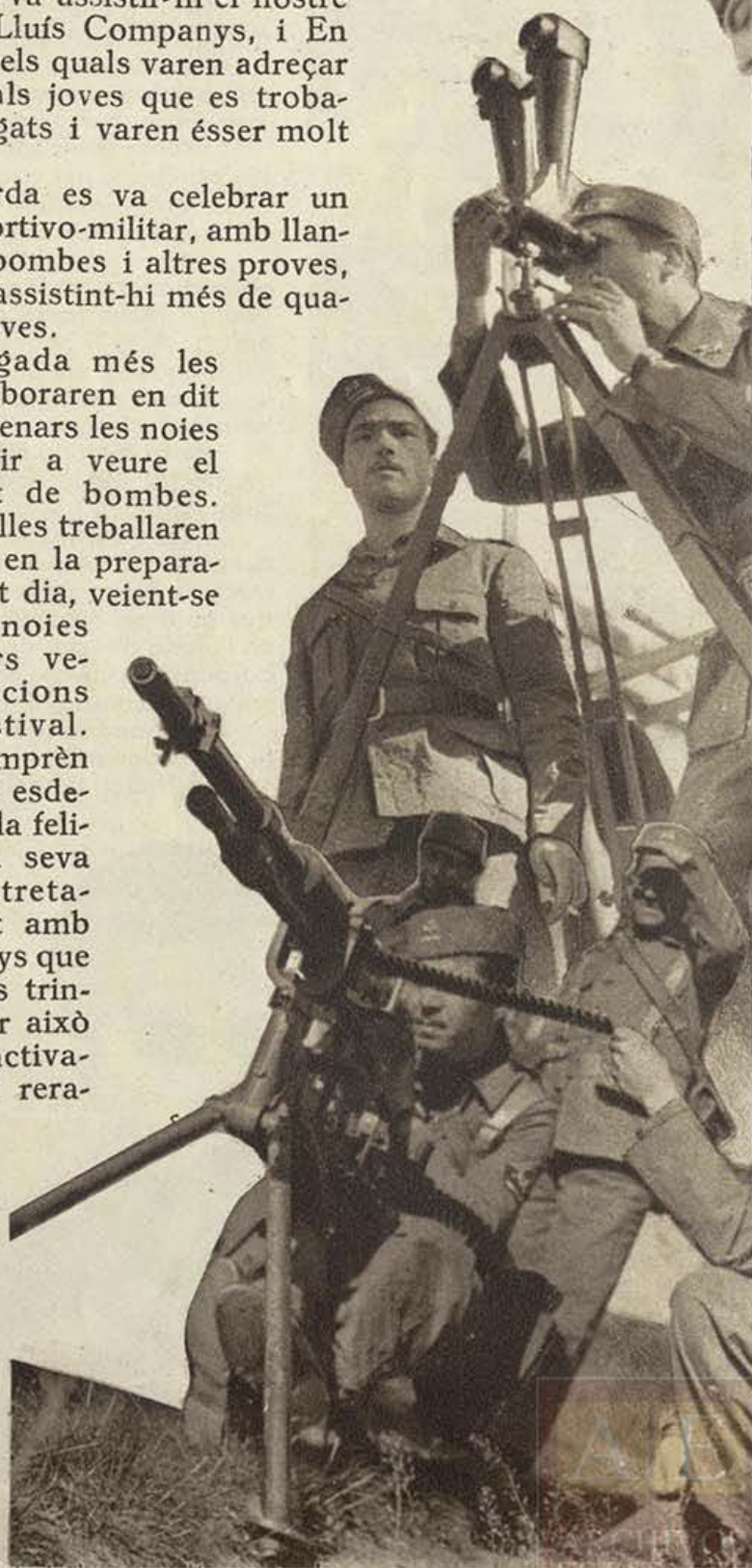
Una vegada més les noies col·laboraren en dit dia. A centenars les noies varen acudir a veure el llançament de bombes. Infinitat d'elles treballaren activament en la preparació d'aquest dia, veient-se grups de noies pels carrers venent invitacions per al festival. La dona comprèn que el seu esdevenidor en la felicitat de la seva llar va estretament lligat amb els companys que lluiten a les trinxeres. I per això treballen activament a la rera-

guarda en la formació de l'Exèrcit Popular Regular.

A l'Estadi el nostre President Companys de nou saludà tota la joventut.

Estem segures que si es continua la labor empresa el diumenge, en molt poques setmanes hi haurà centenars de joves que s'incorporaran a l'Exèrcit Popular Regular, que defensarà la nostra Pàtria, que és la del Progrés, el Benestar i la Cultura.

Nosaltres, dones, saludem amb entusiasme aquesta joventut que aprèn el maneig de les armes als camps de Pins del Vallès i menyspreem els joves que es neguen, emboscant-se, a col·laborar a la tasca de formar el que esdevindrà gloriós Exèrcit Popular Regular.

Residència «Clara Zetkin»

Hi ha infants que han estat tràgicament postergats. Ells no tenen la culpa de llur intel·ligència insuficient, de llurs instints anormals, de tota la trista gama de deformacions que abonyega llurs pobres esperits reclosos en cossos neulits o defectuosos. Ells no són culpables, però sempre n'han sofert, com si ho fossin de culpables.

La família els suporta, solament. L'escola els bandreja per pertorbadors. Abans la societat no tenia lloc per a aquests nens pobres, i si en tenia algun era tan humiliant, tan «caritatiu», que àdhuc aquell desgraciat se n'avergonyia. Sovint la presó i el bordell eren les úniques portes que trobava esbatanades.

L'impuls saludablement humanitari de la nova estructuració social ha cercat una solució raonable a aquest problema, organitzant la Residència número 1, «Clara Zetkin», sota el patronatge d'«Ajut Infantil de Reraguarda».

Res no s'hi ha regatejat per tal de que l'èxit aminori la feixuguesa de la tasca empresa. Un xalet confortable, orejat i solei, amb una llenca de jardí, amoblat amb gust i intel·ligència pedagògica, forma el marc acollidor.

Unes infermeres ens reben i ens acompanyen per la casa.

—Aquí a cada nen se li fa la fitxa i la classificació del caràcter, atenint-nos a allò que la seva mare ens explica.—

Al voltant nostre bellugueja un estol d'infants amb mirada irregular. Alguns, descarats, ens fan ganyotes.

—Guariran?— preguntem inquiets.

—Molts només son retardats. Altres són xicots difícils que esdevenen inadaptats i són perillosos per a la societat.

—Però —insistim— guariran?—

La infermera somriu en remarcar la nostra impaciència.

—La majoria té bon diagnòstic, i de tots pensem fer-ne homes útils. Uns aprendran els oficis més rudimentaris; altres, professions més especialitzades, i àdhuc tenim tanta seguretat en alguns que esperem veure'ls convertits en magnífics enginyers. Mira: aquell d'allí ja aprèn de fuster.—

I, efectivament, ens senyala un noiet que, entusiasmat, clava uns llistons damunt d'uns altres.

Tota la direcció tècnica està a càrrec de l'il·lustre doctor Mira, ben conegut pels seus treballs psiquiàtrics.

La casa és un model en el seu gènere i les dones que hi treballen ho fan de franc. «Ajut Infantil de Reraguarda» esmerça íntegres els cabals que obté per subscripcions i col·lectes públiques en l'ajuda directa als infants. Cap dels seus col·laboradors —cuiners, xòfers, infermers, netejadores, metges, etcètera— percep retribució.

Tasca magnífica la de les dones d'«Ajut Infantil de Reraguarda»!

Bon treball antifeixista!

(Fotos Piquet.)

OCELLS NEGRES

OCELLS negres han batut les alas damunt la nostra ciutat, sembrant a llur pas metralla mortífera.

Llur objectiu, que és el de destruir llars obreres i assassinar dones, vells i infants, ha estat plenament assolit.

Unes dones i uns infants han estat ferits; altres, han mort.

Vàrem anar a visitar a l'Hospital Clínic una de les dones ferides per la metralla facciosa.

En veure'ns acostar-nos, un somriure floreix als seus llavis, pàl·lids pel dolor i el sofriment causats per les ferides que la metralla feixista li ha obert a les cames.

—I el vostre estat d'ànim, després d'aquest estrall, com està?

—Oh! —ens diu amb veu feble—. Encara que hagi estat ferida, el meu ànim no ha decaïgut un sol moment, i malgrat llur covardia, els assassins del poble no podran vèncer; com a Madrid, els treballadors de Catalunya no els deixaran passar.—

Aquestes paraules, tan senzilles, expressen millor que res el sentir del poble. Segles de sofriment han acumulat ànsies de lliberació al cor de les dones. Elles saben que la victòria del feixisme és l'esdevenidor de llurs fillets arruïnats, és la mort i l'empresonament de llurs companys i germans, és l'esclavatge i la fam. Totes les dones estan disposades a morir abans que l'invasor feixista s'apodori de la nostra terra.

Sortim de l'hospital colpits per una gran emoció i ens adrecem al lloc on més destroces ha fet la metralla feixista.

Se'ns entelen els ulls de llàgrimes davant l'espectacle punyent que s'ofereix a la nostra mirada: grups de dones obreres, algunes plorant, treuen els pocs mobles que resten de les habitacions enrunades. Un matrimoni ens diu amb veu tremolosa:

—On anirem ara? Tants anys que feia que vivíem ací! Ja ho veieu: tot desfet per aquests assassins!—

No podem gairebé contestar-los perquè sentim que un nus ens oprimeix la gola i ens priva de pronunciar cap paraula.

Davant d'aquesta tragèdia, davant d'aquestes llars destruïdes pels mercenaris de Franco, que assassinan dones i infants amb llurs caponís i júnkers, passa pels nostres ulls l'espectacle punyent de les llars destruïdes a Madrid i a Màlaga, així com també les de tots aquells pobles dels diversos fronts, en què tantes i tantes famílies han hagut de fugir, abandonant-ho tot; també ens ve al pensament la gran tragèdia dels nostres companys que es troben al camp feixista i que ni tan sols tenen el consol de poder espaiar-se amb els seus. Per a portar-los la llibertat, les dones de Catalunya farem el màxim esforç, i així un dia no llunyà una immensa abraçada ens farà, si no oblidar, al menys considerar per ben esmerçats els nostres sacrificis.

MONTY

Noticiari dels pobles

Badalona. — Les obreres de la fàbrica Fabra i Coats han fet l'aprenentatge de totes les seccions, perquè la fàbrica pugui funcionar sense els homes que han d'anar al front.

Canet de Mar. — Organitzat pel Grup Femení Antifeixista, va tenir lloc a l'Odeón Cinema una conferència a càrrec de la companya Francesca Riera, que disertà sobre «La dona a la reraguarda; els treballs fets i els que cal fer per totes les dones antifeixistes per a guanyar la guerra».

Es varen recaptar cinquanta pessetes per als Hospitals de Sang.

Cervelló. — Les dones de Cervelló han organitzat: Cursets per a infermeres. Un taller voluntari col·lectiu. Escoles amb classes nocturnes (tipus escola nocturna). Brigades pro-higiene.

Cornellà. — L'«Agrupació de Dones Antifeixistes», que està composta per les seccions femenines d'Estat Català, Esquerra Republicana, P. S. U., Joventuts Llibertàries, C. N. T. i Joventuts Socialistes Unificades, treballen en l'organització de menjadors col·lectius i guarderies per a fills d'obrers, i ja han constituït uns equips de donadors de sang i han començat cursets per a formació d'infermeres.

Endavant, dones antifeixistes de Cornellà!

Manlleu. — Les obreres de nombroses fàbriques fan l'aprenentatge per a substituir els homes.

Mataró. — Les dones antifeixistes tenen muntat un taller col·lectiu on treballen voluntàriament a la sortida dels tallers i les fàbriques.

Ripoll. — Aquí les dones fan exercicis militars: tir, instrucció, etcètera.

A tots els partits, sindicats i organitzacions antifeixistes on hi hagi dones: Envieu-nos noves concretes referents al treball que fan les dones en la vostra localitat!

Un esfuerzo realmente loable, y coronado por el mejor de los éxitos. No es, sin duda, una vaga revista femenina más, sino la revista de las mujeres de esta hora. Tanto en sus numerosos grabados como en su texto resalta la nota popular y culta, el aliento de libertad, de consciencia, la vibración antifascista y la gracia femenina.

Las mujeres de izquierda, incorporadas sentimental y activamente a la presente dramática obra de nuestro pueblo, colaboran con esta revista a sostener vivo y tenso el espíritu antifascista del elemento femenino.

«Companya», filla de l'esforç d'un grup de lluitadores de la nostra Revolució, ve a instaurar un tipus de revista femenina nova entre nosaltres. Una revista feta per dones i per a dones, sense deixar, per això, de tenir un to «mascle» en el millor sentit de la paraula.

Tenim revistes de tota mena, àdhuc revistes molt especialitzades; ens faltava, però, una revista de les dones antifeixistes, i és aquesta necessitat que «Companya» ve a satisfer.

Res no ha estat negligit per tal de fer de «Companya» una publicació excepcional. Magníficament impresa pel procediment de rotogravat, no té res a envejar a cap de les revistes semblants que es publiquen en altres idiomes.

LES dones del districte cinquè (Radi XIII) han fet una recollida per a ajudar el seu periòdic, COMPANYYA, i han recollit cinc centes pessetes. A l'ensam li han proporcionat dues-centes subscripcions.

COMPANYA sent una gratitud immensa envers aquestes dones que d'una manera tan remarcable palesen llur entusiasme antifeixista, i posa de manifest llur gest per tal que serveixi d'exemple als altres districtes i a les comarques d'arreu de Catalunya.

No estaria malament, companyes catalanes, que s'establís una mena de campionat per tal d'escatir on rauen les majors activitats propagandistes.

El fill del jardiner

MIRBAL

VAIG trobar un noi que tenia els ulls blaus i collia jacints, un a un, com si fossin ocells que volguessin volar.

Jo vaig dir-li:

—Què fas?

—Cullo les flors que el meu pare m'ha dit.

—I t'agrada la feina del camp?

—Sí que m'agrada, però estic força trist perquè vam arrencar els rosers de la feixa i només ens en queden als marges.

A la feixa creixia ja el blat i els pèsols florien, petita rialla de la terra feliç d'aquell camp.

—El pare va dir: «Les flors són boniques i bé val la pena d'ésser jardiner. Però avui que hi ha guerra les flors no serveixen pas tant com el blat.» I vam llaurar la feixa dels rosers.

I aquell noi dels ulls blaus, que devia tenir catorze anys, digué encara:

—Estic trist, però no creguis que em sapiga greu la mort dels rosers. Ja en plantarem quan s'acabi la guerra i no manqui menjar per a ningú.

Després es posà de nou a la feina i collia els jacints, un a un, com si fossin ocells que volguessin volar.

Candelària ESCOLÀ

En Guillem a l'illa volcànica

(Continuació)

EL segon no contestà. Ull de vidre tenia un secret que havia d'enriquir-lo tan aviat com arribessin a Ceilan, i no li agradava que el segon no volgués aturar-se pel camí.

Aquest secret no el deixava viure ni menjar. A la nit es retirava molt d'hora al seu camarot, on romania tancat i solitari hores i hores. Allà dins cap membre de la tripulació no hi podia posar els peus. Guillemó, curios com tot bon xicot, sovint l'havia acompanyat amb els ulls i una nit havia observat que dintre del camarot d'Ull de vidre la llum romania encesa hores després que ell era al llit. Aleshores ell havia sentit unes ànsies boges d'atansar-se a la porta i de mirar pel forat del pany. La seva curiositat era molt gran, però com que a Guillemó no li agradava gaire tafanejar pel forat del pany, va decidir-se a preguntar a Ull de vidre, cara a cara, què feia tantes hores tancat.

Els dies passaven i no es trobava mai amb suficient valor per a qüestionar amb Ull de vidre. Diverses vegades s'atansà amb la pregunta als llavis, però, davant el gest tèrbol i brutal del contrabandista, Guillemó se n'anava, deixant-ho per l'endemà.

No creieu que Guillemó era covard, no. És que Ull de vidre tenia un aspecte horrorós. Quatre cicatrius li treuaven la cara de banda a banda, produïdes per una horrible baralla a causa d'un collar de perles robat amb l'ajut d'altres malvats que després es van negar a donar-n'hi part. Tenia per celles centenars de pèls de punta, ultra el seu ull de vidre que quan s'enfadava li sortia de l'òrbita i li queia a terra. Si haguéssiu vist amb quin gest horrible Ull de vidre recollia de coberta el seu ull i se'l tornava a posar a la cara! Era espantós! Guillemó necessitava tot el seu valor i tot l'afecte que tenia als seus pares per a embarcar-se en el «Centaure». I ara tremolava de pensar que havia d'abordar el terrible aventurer i demanar-li què feia dins del seu camarot.

Aquell vespre, dia 11 de juliol del 1886, en què Ull de vidre i el segon parlaven ras el pont, era l'últim que Guillemó s'havia proposat passar.

La mar estava moguda, anyellets blancs semblaven passejar-se per la seva superfície. El vaixell començava a moure's d'una manera exagerada. Pel cel, grossos núvols foscos, que semblaven betum, corrien uns darrers dels altres. Guillemó, fent un gros esforç, s'aixecà del rotlló de cordes en què estava assegut i s'atansà als dos que manaven el vaixell.

—Hum! —deia Ull de vidre en aquell moment—. Bufa vent del sud, tempesta segura.

En veure Guillemó prop d'ells, Ull de vidre es quedà mirant-lo i li digué:

—Es pot saber què fas tu ací?

Guillemó tenia molta por. Va voler parlar, però la veu no li sortia de la gola. Va voler pensar, però el cap li donava cadà tomb, tenia tanta confusió que solament desitjava que la terra se l'engolís.

Ull de vidre es divertia martiritzant-lo.

—Vina —li va dir—. Tu i jo hem de parlar.—

(Continuarà)

L'ajuda internacional al poble espanyol

Les obreres tabaqueres de Suècia treballen per als nostres fills

Nens, per a vosaltres
MIRBAL

LA Federació Tabaquera Sueca ha organitzat col·lectes, festivals, etcètera, per tal d'obtenir cabals per a auxiliar els nens antifeixistes d'Espanya.

Amb els diners recaptats i amb l'acord del «Comitè d'Acol·lida als Nens d'Espanya», patrocinat a França per totes les organitzacions obreres i republicanes, ha estat muntada una magnífica Residència Infantil capaç per a cent setanta nens. En aquesta fotografia pot admirar-se el magnífic palau que ha estat cedit per madame Aschberg i que està enclavat en el bosc de Compiègne.

La direcció tècnica de la residència va a càrrec del Conseller Nacional per a la Tutela de Menors del Govern Espanyol. Els nens estan perfectament atesos en un clima idèntic al del nostre país i amb tota mena de garanties per a llur salut i instrucció. Els professors són espanyols.

Ultra aquesta residència, i sempre gràcies a l'ajut dels antifeixistes estrangers, han estat organitzades fora d'Espanya nombroses colònies per als nens. La iniciativa ha estat deguda al Ministre d'Instrucció Pública, Jesús Hernández, eficaçment auxiliat pel Director de Primera Ensenyança, Cèsar Lombardia, i per la Federació de Treballadors de l'Ensenyança (F. E. T. E.).

La Ministre de Sanitat, Frederica Montseny, es preocupa igualment des del primer dia de la seva entrada al Ministeri de proporcionar allotjament a l'estranger als nens els pares dels quals volen resguardar dels horrors de la guerra.

CATALANS: *salvem Madrid!*

AJUDEM MADRID!

Contra Madrid s'han estavellat vuit ofensives metòdicament preparades del feixisme espanyol i internacional.

L'heroica resistència de Madrid, l'heroisme i l'abnegació dels esforçats soldats del nostre Exèrcit Popular Regular que defensa Madrid, ha fet possible la contraofensiva gloriosa al sector de Guadalajara.

Però Madrid necessita i mereix el nostre ajut.

Reserves d'hommes i material per a ajudar Madrid i reserves per a atacar a tots els fronts són el millor ajut que podem aportar a Madrid.

Catalunya, les dones de Catalunya no escatimaran sacrificis per tal de forçar la marxa i ajudar la creació de l'Exèrcit Popular Regular i reforçament de les nostres Indústries de Guerra per a fer més eficaç l'acció d'ajut a l'heroica capital, l'exemple de la qual és un constant estímul pels que de veritat volem batre el feixisme criminal.

